

Til Uddannelses- og Forskningsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K.

24. november 2014

Tak for det tilsendte svar fra Uddannelsesministeren angående Almen Dannelse/KLM i læreruddannelsen samt den redegørelse fra Danske Professionshøjskoler (UC), som svaret baserer sig på.

Vi må imidlertid konstatere, at svarene næsten ikke forholder sig til de problemer, vi påpeger i vores henvendelse af 23.6.14. I stedet præsenteres en række overvejende irrelevante oplysninger og konklusioner – der i bedste fald er misvisende og i værste fald er vildledende. De nedslående pointer fra henvendelsen står derfor desværre stadig ved magt. Nedenfor vil vi uddybe hvorfor.

1. En fagligt skæv bekendtgørelse

Det står klart, at UC-redegørelsen forstår begrebet *almen dannelse* anderledes end forligspartierne bag læreruddannelsen, - og i øvrigt også anderledes end os, som underviser i Almen Dannelse/KLM. Dette afspejles i bekendtgørelsens tilblivelse:

Professor i pædagogik Jens Rasmussen og andre centralt placerede rådgivere foreslog oprindeligt, at KLM blev afskaffet for at give plads til mere pædagogik. Efterfølgende har han i pressen advokeret for, at almen dannelse i stedet spredes ud over alle fag, - og at dannelsens historisk-kulturelle dimension er irrelevant i forhold til nutiden.

Forligspartierne V,K og DF præciserede dog – suppleret af EL og LA, at man ikke ønskede faget afskaffet men derimod styrket - og i nogenlunde den samme form med både en idéhistorisk og en nutidig dimension. Altså den dannelse, der ligger i at arbejde sammenhængende med medborgerskab, idéhistorie, demokrati, religion og grundlæggende etiske, eksistentielle og samfundsværdimæssige spørgsmål som baggrund for at være lærer.

Efterfølgende har Jens Rasmussen alligevel gjort sit yderste for at dreje faget KLM i retning af sit eget fagområde. Han har således personligt gennemrettet bekendtgørelsen efter at denne var udarbejdet af en KLM-faggruppe: Altså streget KLM-relevante videns- og færdighedsmål ud og erstattet dem med begreber og færdigheder fra sit eget, pædagogiske fag.

På baggrund af vore protester sidste år blev halvdelen af teksten, nemlig *vidensmålene*, af daværende uddannelsesminister Morten Østergaard ”rettet tilbage” inden offentliggørelse, men ikke de parallelle *færdighedsmål*. Det har afstedkommet de problemer i bekendtgørelsesteksten, som vi påpeger: At KLM-vidensmålene skævvrides af de pædagogisk tonede færdighedsmål. Vi vedlægger Jens Rasmussens tendentiøse ændringer sidst i dette dokument til orientering.

Vi mener derfor, at bekendtgørelsestekstens anden halvdel, *færdighedsmålene*, nødvendigvis må ændres tilbage, hvis faget skal udmøntes efter forligets hensigt.

Eftersom ministeriet mener at kunne ignorere dette brud på forligets hensigt, vil vi bede uddannelsesudvalget sikre dette.

2. Irrelevante, manglende og selektive informationer i UC-redegørelsen

UC-redegørelsen stabler informationer op, som generelt intet har at gøre med de spørgsmål, vi har rejst, mens den undlader at fortælle, at de 17 ECTS, som KLM tidligere krævede for at gå til eksamen, flere steder (VIA, UCC, UCSJ og UCS/Esbjerg) er reduceret til kun 10.

Derudover citeres censorrapporten om AD/KLM uden at der gøres opmærksom på, at hovedkonklusionen i rapporten er nærmest det modsatte af UC-redegørelsens: At mange og erfarne censorer udtrykker skarp kritik og bekymring for fagets rammer (s. 137-139). Rapporten rejser i øvrigt spørgsmålet om de studerendes retssikkerhed, når eksamensgrundlaget i faget varierer mellem 10 og 20 ECTS (s. 21).

Ironisk nok bekræfter UC-redegørelsen alligevel selv, at KLM faktisk er reduceret: ”En del kommentarer (fra censorrapporten) går på *det reducerede omfang af fagområdet – en skæbne dette fagområde deler med en lang række andre fagområder*”(s. 4). Her er endelig et punkt, hvor redegørelsen afspejler fagets faktiske forhold, - men altså ikke forligstekstens intentioner.

For god ordens skyld vil vi dog her kommentere redegørelsens enkelte punkter:

Jens Rasmussens nævnte, alternative opfattelse af almen dannelse fylder meget i redegørelsen. Fx. at almen dannelse sker i alle fag, at læreruddannelsen generelt skal kvalificere til ”aktiv medvirken i et demokratisk samfund” (”nutidig” dannelse), mens studerende med interesse for religion og ”Danmarks historie og kulturarv”, kan henvende sig i undervisningsfagene religion, historie eller samfundsfag. Det er udmærket, men det har intet med AD/KLM-sagen at gøre. Det er jo ikke *almen* dannelse, hvis ikke det er et *alment* fag, d.v.s. fælles for alle.

Det indlagte skema er bemærkelsesværdigt at læse, og slørende snarere end opklarende. De problematiske tal pakkes ind i irrelevante informationer, såsom karaktergennemsnit og fagets placering på 1. år.

Ligeledes opregnes fagets størrelse på en bemærkelsesværdig måde ved at medregne, at man som studerende nogle steder kan tilvælge specialiseringsmoduler, som kan bringe én op på 15-20 ECTS. Men det nævnes ikke, at disse moduler er valgfri og slet ikke er forudsætning for at gå til eksamen i faget. *Det nævnes derfor heller ikke, at eksamen mange steder kan gennemføres - og de facto bliver gennemført - efter 10 ECTS.*

Derudover er specialiseringsmodulerne ofte tværfagligt anlagt, hvilket reelt ofte betyder, at fagets videns- og færdighedsmål kun tangeres perifært. Altså reelt endnu en svækkelse af fagets faglige kerne.

Modsat UCN, hvor faget også indgår i et tværfagligt modul, men her er modulet eksamensgrundlag. I censorrapporten fremhæves denne ordning – på 20 ECTS – som fagligt vellykket.

Hvad der ikke fremgår af skemaet, er altså, at studerende på VIA, UCC, UCSJ og UCS/Esbjerg kan gå til eksamen i AD/KLM alene på baggrund af 10 ECTS-point. Og intet forhindrer andre UC'er i at følge deres eksempel, - hvilket da også til stadighed overvejes rundt omkring, senest dette semester i Haderslev (UCS).

At censorrapporten anfører censorernes vurdering af ”eksamensforløb i lyset af *Bekendtgørelsen og Studieordningen*” som overvejende positivt, er vi som undervisere glade for. Succesen skyldes dog især vores, eksaminatorernes, bestræbelse på at håndtere fagets forligsstridige rammer loyalt, således at misforholdene ikke går ud over de studerende.

Eftersom ministeriet mener at kunne ignorere dette brud på forligets hensigt, vil vi bede uddannelsesudvalget følge op på dette, - fx. at indskrive et minimumskrav til ECTS (20) i bekendtgørelsesteksten.

Ministeriets konklusion - at implementeringen af AD/KLM sker helt efter forligets hensigt - er baseret på den vildledende redegørelse fra Danske Professionshøjskoler. Som vi her har påvist, er dette ikke tilfældet.

Vi må derfor fastholde, at behandlingen af faget Almen Dannelse/KLM snarere har karakter af afvikling end af udvikling - i bekendtgørelsestekst, i organisering og i størrelse - på trods af en klart formuleret hensigt i forligsteksten. Vi vil derfor bede uddannelsesudvalget tage sagen op.

Vi vil gerne tilføje, at sagen er bekymrende i et bredere, politisk perspektiv end blot KLM: Lige nu diskuteres det i pressen, om den administrative proces med at virkeliggøre en ministers politik kan have en uheldig tendens til løsrive sig fra sit brede politiske mandat. KLM forekommer at være et eksempel på dette:

Tidligere uddannelsesminister Morten Østergaard udnævnte og placerede sine rådgivere med et betydeligt personsammenfald. Fx. er Jens Rasmussen gennemgående figur i både planlægning og udførelse af reformen, - i alle faser og på alle niveauer. Også i dag sidder Rasmussen med mange kasketter på: Foruden at være en central rådgiver for ministeriet og professionshøjskolerne sidder han i fx. Ph.D.-rådet for uddannelsesforskning, i Forum for Koordination af Uddannelsesforskning, i Råd for Børns Læring, i Konsortiet/Læringsløft 2020, samt fordelingen af mærskmilliarden. Altså praktisk taget alle tildelinger, projekter og råd. Jens Rasmussen er således en meget magtfuld embedsmand. Så magtfuld at det kan mærkes, hvis man kommer i vejen, som KLM-sagen viser.

Det er ikke nødvendigvis sundt for demokratiet eller ytringsfriheden.

Vi er derfor i øvrigt glade for at læse, at uddannelsesminister Sofie Carsten Nielsen, som har overtaget sagen efter Morten Østergaard, for nyligt har pointeret, at fagpersoner har pligt til at ytre sig offentligt i tilfælde, hvor saglige forhold kræver det.

KLM-sagen afslører altså en administrativ proces, som ikke følger demokratiske beslutninger, hvilket er virkeligt bekymrende. Til en start må nogen gøre opmærksom på misforholdene. Det er det, vi gør nu.

Venlig hilsen

Marlene Printz Jellesen - Rose Maria Bering-Jensen - Johan Thorendahl - Jesper Kallesøe - Niels Willert - Johannes Adamsen - Carsten Oxenvad - Britt Due Tiemensma - Bo Stokholm - Solveig Fogh Rostbøll - Gry Eliassen - Niels Svoldgaard - Kirsten Margrethe Andersen - Lakshmi Sigurdsson - Dorete Kallesøe - Inger Toftgaard Barrett - Inger Vibeke Hansen - Jens-Peter Olesen - Jane Thygesen - Annette Haaber Ihle - Mette Søgaard Andreasen - Niels Bundgaard - Knud Moos - Åse Merete Morsø - Inger Lundager Knudsen - Jesper Garsdal - Christine Rørdam Thaning - Jørgen Jørgensen - Peter Green Sørensen - Mona Høgh - Henrik Vestergaard Jørgensen - Henrik Bækgaard - Simon Renault - Irene Larsen - Anne Skriver Knudsen - Laura Lundager Jensen - Gabriella Dahm - Thomas Thomsen - Lene Vera Wagner - Marianne Vihøj

KLM-undervisere tilknyttet Læreruddannelsen UCN, UCL, UCS, UCN, UCC, UCSJ, VIA UC.

PS:

Vi ved ikke, hvem der har rådgivet professionshøjskolernes ledelseslag til, at AD/KLM som det eneste eksamensfag i læreruddannelsen ikke skal have nogen selvstændig national faggruppe.

KLM-faget er derimod lagt under den pædagogiske, nationale faggruppe, altså Jens Rasmussens egne fagfæller. Det har vores ellers udmærkede pædagogiske kolleger naturligvis ingen KLM-faglige forudsætninger for, hvad de heller ikke påstår at have.

At UC-ledelseslaget nu lægger op til en mindre justering af den pædagogiske faggruppe, ændrer ikke ved dette forhold: AD/KLM vil stadig kun have en mindretalsrepræsentation i et andet fags faggruppe. Med andre ord: AD/KLM som selvstændigt fag er afskaffet på nationalt, organisatorisk niveau, præcis som Jens Rasmussen oprindeligt foreslog.

Bilag: Teksten før og efter Jens Rasmussens ændringer, dec. 2012:

De vigtigste ændringer er markeret med farver og overstregninger: Den fjernede tekst med orange og den indsatte med blå. Bemærk, at den ændrede tekst er let ændret i f.t. høringssvaret, men ikke m.h.t. denne tendens.

Øvrige rettelser, som forsøger at ændre faget fra et diskuterende/vurderende fag til mere praksisrettet pæd.-fag, er markeret med lysere orange hhv. grønt.

Den reviderede 3. 12. 12

Kompetenceområde: Almen dannelse (KLM)	
Almendannelse/KLM omhandler fortolkning af folkeskolens formål, udvikling af professionsetik samt håndtering af komplekse udfordringer i lærerarbejdet i et globaliseret samfund præget af kulturel, værdimæssig og religiøs mangfoldighed.	
Kompetencemål: Den studerende kan	
forholde sig nuanceret og reflekteret til etiske, politiske, demokratiske og religiøse udfordringer, som er forbundet med undervisning, forældresamarbejde og skole i et globaliseret samfund.	
Vidensmål: Den studerende har viden om	Færdighedsmål: Den studerende kan
kristendommens fortællinger, grundbegreber og virkningshistorie i sammenhæng med forskellige perioders menneske- og dannelsessyn	vurdere sammenhænge og brydninger mellem kristendom, sekularisering og skole i historisk og aktuel belysning
kristendom, jødedom, islam og andre livsanskuelser i aktuel kontekst	reflektere over møder med gå i dialog med elever og forældre med forankring i forskellige religioner og livssyn
forholdet mellem religion, kultur og politik i evangelisk-luthersk kristendom religion og andre livsanskuelser, typer af sekularisme og deres konsekvenser for skolens dagligdag	vurdere håndtere religiøse og kulturelle forhold i skolens tradition og dagligdag
etiske traditioner og deres religiøse, idéhistoriske	vurdere anvende forskellige typer af etisk

baggrund	argumentation
ritualer og eksistenstolkning i udvalgte religiøse filosofiske og filosofiske religiøse traditioner	organisere professionelt samarbejde omkring komplekse etiske og religiøse udfordringer i skolen
menneskerettigheder, børns rettigheder og idéhistoriske baggrund for rettighedstænkningen herunder relationer og spændinger mellem menneskerettigheder, religion og demokrati	begrundet foreslå organisering af undervisning, forældre- og kollegasamarbejde og skolekultur, der bygger på åndsfrihed, ligeværd og demokratisk dannelse
forskellige former for borgerskab, medborgerskab og verdensborgerskab i idéhistorisk perspektiv, — samt kendskab til forskellige former for retsligt, politisk, socialt, religiøst og kulturelt borgerskab historisk og aktuelt perspektiv	vurdere tilhørsforhold og identitetsspørgsmål i sammenhæng med udvikle sammenhængen mellem skolens medborgerskabs- og kulturelle dannelsesopgave
den idéhistoriske og pædagogisk filosofiske baggrund for begreber som tolerance, myndighed, lighed, frihed og solidaritet i forbindelse med mangfoldighed og inklusion i skolen	organisere inkluderende undervisning i spændingsfeltet mellem individ og fællesskab

Referencer:

- Censorrapporten:

<http://admin.laerercensor.dk/files/beretninger/2014%20laerer%20aarsberetning%20web.pdf>

- Jesper Tynell: *Mørkelygten*, Forlaget Samfundslitteratur 2014 (rejsrer debatten om en udemokratisk embedspraksis)

- Michael Böss: *Det demente samfund*, 2014 (fortolker KLM-sagen i lyset af denne demokratisk uheldige udvikling)